

Nedostatek návrhu na zahájení řízení

Žalobci, kteří znají místo posledního pobytu některých žalovaných jen nepřesně, by neměli mít horší postavení než žalobce, který jména a adresy dědiců zemřelého nezná vůbec.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1655/2008, ze dne 7.10.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců: a) B. P., b) J. S., a c) R. P., zastoupených advokátem, proti žalovaným: 1) M. B., 2) S. F., 3) E. J., 4) F. T., 5) J. T., 6) P. T., 7) S. T., a 8) S. T., o určení vlastnictví, vedené u Okresního soudu v Břeclavi pod sp. zn. 10 C 340/2004, o dovolání žalobců proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 13. listopadu 2007, č. j. 20 Co 255/2007-74, tak, že usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 13. listopadu 2007, č. j. 20 Co 255/2007-74, a usnesení Okresního soudu v Břeclavi ze dne 24. ledna 2007, č. j. 10 C 340/2004-59, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Břeclavi k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobkyně a), původně označená jako žalobkyně b), a O. P.r, zemřelý, původně označený jako žalobce a), se domáhali vydání rozsudku, jímž by soud určil, že mají ve svém společném jmění manželů dům č. p. 18 na pozemku parc. č. 472 a pozemky parcelních čísel 472 a 473 v kat. území D.

Protože žaloba podle soudu prvního stupně postrádá potřebné náležitosti návrhu na zahájení řízení, a to správné a úplné označení žalovaných 1), 5), 6) a 8), u nichž v údajích o bydlišti chybí číslo domu, u všech žalovaných chybí data narození, případně jiné identifikační údaje, a označení důkazů, soud prvního stupně usnesením z 30. 8. 2006, č. j. 10 C 340/2004-35, které bylo doručeno zástupci žalobců 12. 9. 2006, vyzval žalobce, aby tyto nedostatky žaloby odstranili ve lhůtě 30 dnů. K žádosti žalobců byla tato lhůta prodloužena do 20. 12. 2006. Současně byli poučeni o následcích neodstranění vad žaloby, tj. o možnosti odmítnutí žaloby. Žalobci ve stanovené lhůtě doplnili označení některých důkazů, předložili některé listinné důkazy a doplnili žalobu o požadovaný údaj o bydlišti žalované 8). Neodstranili neúplnost či nepřesnost údajů o adresách bydlišť žalovaných 1), 5) a 6) a u žádného ze žalovaných nedoplnili žalobu o datum jejich narození, případně o jiné identifikační údaje.

Okresní soud v Břeclavi (dále soud „prvního stupně“) usnesením ze dne 24. ledna 2007, č. j. 10 C 340/2004-59, žalobu podle § 43 odst. 2 věta první občanského soudního řádu (dále „OSŘ“) odmítl s tím, že žalobci ve stanovené lhůtě neodstranili všechny vady žaloby. Dále rozhodl o nákladech řízení a vrácení soudního poplatku. Uvedl, že úplný a správný údaj o bydlišti účastníka občanského soudního řízení je nezbytnou náležitostí žaloby (§ 79 odst. 1 OSŘ), při jehož absenci není žaloba soudně projednatelná a pro takový nedostatek nelze v řízení pokračovat, neboť není najisto postaveno, kdo má ve sporu vystupovat jako účastník řízení. Neúplně a nejednoznačně označenému účastníku řízení nelze účinným způsobem doručovat soudní písemnosti, nelze vyhotovit dožádání do ciziny za účelem mezinárodně právní pomoci, resp. takovému dožádání by nemohlo být cizími justičními orgány vyhověno. Přisvědčil žalobcům, že údaj o datu narození, případně jiné identifikační údaje, nejsou povinnými náležitostmi žaloby, na druhé straně podle soudu prvního stupně však jejich absence může způsobit reálnou neprojednatelnost žaloby z výše uvedených důvodů.

K odvolání žalobců Krajský soud v Brně jako soud odvolací nejprve usnesením ze dne 12. listopadu

2007, č. j. 20 Co 255/2007-72, rozhodl, že na straně žalobců bude namísto O. P., zemřelého, nadále v řízení pokračováno s jeho právními nástupci B. P., J. S. a R. P.

Usnesením ze dne 13. listopadu 2007, č. j. 20 Co 255/2007-74, odvolací soud usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze zprávy Velvyslanectví České republiky v Bukurešti, podle níž doručení písemnosti žalovaným osobám uvedeným v dopise soudu (všem v žalobě označeným) nelze provést, jelikož uvedené adresy jsou neúplné. Ztotožnil se zcela s rozhodnutím soudu prvního stupně a k tomu uvedl, že z ustanovení občanského soudního řádu i z logiky věci je zřejmé, „že žalovaný musí být označen tak, aby jej bylo možné řádně identifikovat, tzn. doručit mu návrh na zahájení řízení, předvolání k jednání, s tímto účastníkem komunikovat“. Je nerozhodné, jak byli žalovaní označeni v rozhodnutí bývalého státního notářství, a směrodatný není ani odkaz žalobců na údaj v katastru nemovitostí. Protože nelze ustanovit subjekt, který má v řízení vystupovat jako žalovaný, byl postup podle § 43 odst. 2 OSŘ shledán jako správný.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podali žalobci dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Namítli, že z § 79 odst. 1 OSŘ vyplývá, že má-li být účastníkem řízení fyzická osoba, je třeba ji označit jménem, příjmením a bydlištěm. Jestliže na uvedené adrese žalované fyzické osoby se žádná osoba, s níž by mohla být osoba žalovaná zaměněna, nezdržuje, není povinností žalobce, aby uvedl další identifikační znaky žalované fyzické osoby. V daném případě z ničeho nevyplývá, že by se na uvedených adresách bydliště žalovaných zdržovala jiná osoba stejného jména a příjmení. Označení žalovaných provedli tak, jak byli označeni v usnesení bývalého Státního notářství v B. z 28. 6. 1965, sp. zn. D 4773/64, jímž bylo žalovaným potvrzeno nabytí dědictví po zemřelém P. T., a jak jsou zapsáni v katastru nemovitostí na LV č. 8 pro kat. území D. Podle názoru žalobců jsou žalovaní dostatečně identifikováni a žaloba má náležitosti požadované zákonem pro vymezení osob žalovaných. Navrhli, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, případně zrušil i usnesení soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky (dále „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací po zjištění, že dovolání bylo podáno oprávněnými osobami včas a že je přípustné, přezkoumal napadené usnesení podle § 242 odst. 1 a 3 OSŘ a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Podle § 43 odst. 1 OSŘ předseda senátu usnesením vyzve účastníka, aby bylo opraveno nebo doplněno podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité. K opravě nebo doplnění podání určí lhůtu a účastníka poučí, jak je třeba opravu nebo doplnění provést.

Podle § 43 odst. 2 OSŘ není-li přes výzvu předsedy senátu podání řádně opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne. K ostatním podáním soud nepřihlíží, dokud nebudou řádně opravena nebo doplněna. O těchto následcích musí být účastník poučen.

Podle názoru dovolacího soudu je-li nedostatek návrhu na zahájení řízení, spočívající v neoznačení účastníka řízení, dán jen ve vztahu k některému z více žalovaných, nelze jen z tohoto důvodu odmítnout žalobu podle § 43 odst. 2 OSŘ v celém rozsahu, tedy odmítnout ji i ve vztahu k žalovaným, kteří jsou označeni z hlediska § 79 odst. 1 OSŘ dostatečně. To platí i v případě, že by byli nerozlučnými společníky ve smyslu § 91 odst. 2 OSŘ. Neuvedení všech osob, jež je v určitých sporech nezbytné žalovat, nelze totiž považovat za formální nedostatek žaloby – může jít jen o důvod pro to, aby žaloba byla s ohledem na nedostatek tzv. pasivní legitimace s odkazem na hmotné právo zamítnuta. Hmotněprávním důvodem případné neúspěšnosti žaloby tak nelze dobře argumentovat jako s důvodem pro odmítnutí žaloby podle § 43 OSŘ. Nadto v daném případě již ze žalobních tvrzení vyplývá, že žalovaní nerozlučnými společníky nejsou. Žalobci tvrdí, že sporné nemovitosti vydrželi a

žalované žalují především jako podílové spoluvlastníci, kteří se jimi stali na základě dědictví; nežalují je tedy jako dědice z neskončeného dědického řízení. V tomto směru lze odkázat např. na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2005, sp. zn. 33 Odo 942/2005, publikované pod č. C 4184 v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck Praha (dále jen „Soubor rozhodnutí“), podle kterého „zanechal-li zůstavitel více dědiců, mají v řízení o nárocích týkajících se dědictví postavení nerozlučných společníků jen do pravomocného skončení dědického řízení“. Odmítnutí žaloby v celém jejím rozsahu, tedy i ve vztahu k žalovaným 2) až 4), 7) a 8) je tak již samo o sobě dostatečným důvodem pro posouzení rozhodnutí odvolacího soudu jako nesprávného.

Dovolací soud nepovažuje za správné ani odmítnutí řízení ve vztahu k žalovaným 1), 5) a 6), ohledně nichž není uvedena bližší adresa (tj. číslo domu bydliště).

V situaci, v níž se žalobci nacházejí, tj. že neznají adresy některých ze žalovaných žijících v cizině (R.), přestože se o jejich zjištění odpovídajícím způsobem snažili, by bylo tvrdostí vůči nim, kdyby jejich žaloba byla odmítnuta bez jakékoliv pomoci soudu, který má postupovat tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků (§ 1 OSŘ). Jestliže podle judikatury Nejvyššího soudu má soud žalobci pomoci např. s konkretizací předmětu ochrany vlastnictví, již se domáhá (srov. např. rozhodnutí z 22. 4. 2008, sp. zn. 22 Cdo 5269/2007, publikované na internetových stránkách Nejvyššího soudu), měl by být nápomocen i při zjišťování adresy pobytu žalovaných v cizině. Tak by tomu mělo být v daném případě i proto, že žalovaným, jejichž adresa je v žalobě uvedena dostatečně, by měla být doručována žaloba prostřednictvím příslušných orgánů (v souladu s Instrukcí Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. dubna 2004, č. j. 56/2004-MO-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních, zejména čl. 31 a násl.), eventuálně by tito žalovaní (vzájemně si blízké osoby) měli být slyšeni jako účastníci řízení prostřednictvím cizího dožádaného soudu. Bylo by přirozené, kdyby při této příležitosti bylo šetřeno, kde žalovaní, jejichž pobyt není znám, v současné době bydlí, a v případě kladného zjištění doručit žalobu i jim a eventuálně vyslechnout i je. Dovolací soud je přesvědčen, že ve státech Evropského společenství takový postup možný je. Pamatuje na něj rozhodnutí Rady č. 2001/407/ES o vytvoření Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci (dále jen „sít“), jež bylo dne 28. 5. 2001 přijato v rámci justiční spolupráce v občanskoprávních a obchodních věcech. Toto rozhodnutí je pro Českou republiku závazné od 1. 5. 2004, kdy se stala členem Evropské unie. Pro Rumunskou republiku je závazné ode dne jejího vstupu do Evropské unie, tedy od 1. 1. 2007. Cílem tohoto rozhodnutí je zdokonalení, zjednodušení a urychlení účinné soudní spolupráce mezi členskými státy v občanských a obchodních věcech. Dle čl. 3 odst. 2 písm. a) výše uvedeného rozhodnutí vyvíjí síť činnost zejména za účelem hladkého průběhu řízení s přeshraničním účinkem a usnadnění žádostí o soudní spolupráci mezi členskými státy, zejména pokud není použitelný žádný právní akt Společenství nebo mezinárodní dokument. To je i případ zjištění adresy žalovaných v Rumunsku pro účely doručování. Soud tedy může využít služeb kontaktních míst nacházejících se na soudech i ministerstvech spravedlnosti jednotlivých členských států Evropské unie. Nadto vyjádření velvyslanectví České republiky v Bukurešti z 19. 10. 2007, podle kterého „takové doručení písemnosti účastníkům soudního řízení nelze provést, jelikož uvedené adresy jsou neúplné“, je velmi kusé a nelze z něho usoudit, zda z hlediska možnosti doručení žaloby žalovaným je označení bydliště nedostatečné u všech žalovaných. Z tohoto vyjádření není také zřejmé, v čem vlastně tkívá nedostatečnost označení bydliště u žalovaných s přijatelně uvedenou adresou, jestliže ji žalobcům posléze nevytýkal ani soud prvního stupně. Pokud žalobce označil jako bydliště žalované osoby její posledně známou adresu, nemůže být překážkou pro pokračování v řízení samotná skutečnost, že se na uvedené adrese nezdržuje, resp. že je neznámého pobytu (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2005, sp. zn. 22 Cdo 149/2005 - C 3428 Souboru rozhodnutí).

Nelze pominout ani argument, že žalobci, kteří znají místo posledního pobytu některých žalovaných jen nepřesně, by neměli mít horší postavení než žalobce, který jména a adresy dědiců zemřelého

nezná vůbec. Podle judikatury Nejvyššího soudu totiž platí, že nezná-li žalobce jména a adresy dědiců zemřelého, nic mu nebrání, aby podal žalobu proti neznámým dědicům zemřelého (viz usnesení Nejvyššího soudu z 31. 1. 2008, sp. zn. 29 Odo 751/2006, publikované na internetových stránkách Nejvyššího soudu).

Z uvedeného vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu v této věci pro nesprávnost právního posouzení neobstojí. Dovolacímu soudu proto nezbylo, než aby napadené usnesení odvolacího soudu zrušil, a protože důvody tohoto zrušení platí i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 OSŘ).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)